

CESTY A CÍLE

ROČNÍK XII.

LEDEN 1934

ČÍSLO I.

SETKÁNÍ S ČLOVĚKEM.

*Zas jednou potkal's člověka,
uslyšel's několik vět,
jež stojí za to, aby sis je pamatoval.
Najednou lepší je svět
a miluješ, cos před tím nemiloval.
Jako když suchý chléb někdo ti posolí,
všechno co bolelo, nebolí;
někdo tě pohladil očima,
usmál se na tebe
a ty zas věříš na nebe,
na slunce za mraky,
na sny a zázraky.*

*Jako by někdo ti modlitbu připomněl,
na kterou's dávno zapomněl,
matčinou dlaní ti na čelo sáh',
po vlasech pohladil,
srdce ti naladil,
zabrál mu na strunách.
Všechno, co dávno neznělo, zní,
písničky jitřní i půlnoční,
ničeho duše se neleká,
někdo je s tebou;
potkal jsi člověka!*

Marie Calma.

ODKUD JE ZLO A JAK NA NĚ.

Zlo je, co brání člověku, aby vyhledával plnost a krásu života, aby sám sebe vyjádřil a žil v harmonii se sebou a se všemi lidmi dobré vůle a ovšem také s tím životem nejvyšším, s Bohem. Zlo pochází ze třech pramenů; z přírody kolem člověka, od člověka jednotlivce a od lidské společnosti.

V přírodě nacházejí se zárodky nemocí, které způsobují choroby a smrt se všemi průvodními znaky utrpení a starostí. V přírodě se objevují zemětřesení, sucha, povodně, blesk a vše ostatní, co lidem způsobuje mnoho bídy, utrpení i smrt.

Jako příčiny zla u jednotlivce nacházíme nevědomost, lhostejnost, lenost, hněv, bázeň, zbabělost, závist, sobectví, pokrytectví. Dále různé tělesné a duševní nedostatky nezaviněné přírodou, ale vnitřními zápasy, které bývají příčinou mnohých duševních a nervových neduhů.

Téměř každé z těchto zel má aspoň do jisté míry svůj původ také v lidské společnosti, a ne jen u jednotlivce. Chudoba a bída jednotlivce, na příklad, může sice býti zaviněna leností, nevědomostí neb tělesnou slabostí, ale může také míti hlavní příčinu v nespravedlivém hospodářském a společenském řádu.

Zla, která povstávají hlavně vinou celé společnosti jsou války, třídní a rasové zápasy, zločiny, chudoba a nevědomost celých mas, nespravedlnost, vykořisťování, tyranie, zotročování. Zde opět prvky jednotlivce i společnosti jsou promíseny, a často bývá dost těžko přijít na všechny kořeny chudoby a zločinnosti.

Ať je zlo jakékoli, jsou čtyři způsoby, jak na ně jít. Můžeme odstranit jeho příčiny, ovládnouti jeho projevy, zmírnit jeho nešťastné následky, a za čtvrté můžeme mu statečně vzdorovat, nad ně se povznést, převýšiti je.

Vezměme na příklad nemoc. Některé epidemie, kdys považované za boží trest za hříchy, byly prakticky odstraněny tím, že byly zničeny zárodky, bacily, které je způsobovaly. Ovládnutí nakažlivých chorob bylo dosaženo karanténami, sanitními opatřeními a vůbec hygienickými prostředky. Cestou vědeckou byly zmírněny bolestné účinky mnohých nemocí. A kde ani to nepomáhalo, klidná mysl, ovládaná nálada, hrdinná trpělivost vítězily nad tělesným zlem.

A pokud se týče sociálního zla, společenských zel, jako je zločinnost, začínáme lépe poznávat její nejvlastnější příčiny, a nacházíme čím dál účinnější zákonitě a jiné prostředky k jejímu omezení. — Ohledně války se dosud mnoho nestalo, a přece jen musíme uznati, že jako nikdy před tím, jeví se mezi národy snaha, jednak zmírniti, jednak odstraniti zlo války. — Zemětřesení je zlo přírodní, které se nepodařilo odstranit, ale podařilo se objevit pásma nebezpečná, a namnoze i předvídat jeho příchod.

Jestli však usilujeme proniknout hlouběji k poznání, co je zlo, docházíme k úsudku, že žádná věc sama o sobě není zlá, že jen může působit zlo v určitém poměru ke druhé věci. Bacil tuberkulózy je škodlivý jen v poměru k lidskému tělu. Nevědomost je zlem, jen když činí člověka neschopným postavit se úspěšně k úkolům, jež život na něj klade. Touha po uznání je zlem, jen když se zvrátí v domýšlivost. Touha psáti pravdu může vésti k štourání v soukromém životě a může znásilnit příkazy slušnosti a krásy života. Ukojení pohlavního pudu může býti projevem zločinné bestiality, aneb projevem nejčistší lásky. Dobrá snaha po hospodářské bezpečnosti může se zvrátit v násilí a v porušení míru a dobré vůle. Odvaha a energie člověka může se uplatniti v blahodárném vůdcovství, aneb v bezohledném kráčení přes mrtvolý. Tak můžeme nahromadit nekonečnou řadu příkladů, jak zlo projevuje se zpravidla jen ve zneužití něčeho, co by právě tak mohlo býti použito k dobrému.

To vše jsou vztahy, které působí zlo, ale obráceně mohly by působit dobro. Žaludek sám o sobě není zlý ani dobrý. Ale v nesprávném poměru k ostatním funkcím, může býti velkým zlem. Podobně i nervy, játra, myšlenky.

Bylo by mnohem méně zla na světě, kdyby lidé správně příčiny zla rozpoznávali a vhodné prostředky pro jeho odstranění užívali. Co však vidíme? Náboženští učitelé lidstva po celá tisíciletí odvádějí od lepšího poznání a tím oddalovali nápravu. Což se dodnes v našich školách děti neučí (a co milionů stát na to ročně doplácí), že všechno zlo přivodili na svět první rodiče? Divím se, že ženy neprotestují proti historce o Evě, že uvrhla svět do všech béd a že pro její neposlušnost musel Bůh všechny lidi zatratit k bídě, k nemocem a smrti na zemi a po smrti k věčnému trápení v pekle.

Toto vysvětlení dospělí lidé od jakživa nebrali vážně. Vždyť ve Starém Zákoně celá kniha Job zabývá se znovu otázkou, odkud zlo. A odpověď? Bůh prý tím dokazuje ďáblu, že lidé zbožní

a Bohu oddaní snesou trpělivě největší zlo a bezpráví, aniž by reptali. A později se ustálil mezi křesťany staroperský názor o dvou bozích: Bohu dobrém, od něhož všechno dobré přichází, a ďáblu — satanáš, od něhož je všechno zlo. Tato naivní víra ještě i dnes tak mnohému postačí.

Zásadní rozdíl mezi tímto a našim směrem náboženským, je ten, že jsme odešli od ctihodných a tisíciletou patinou posvěcených pověr, a řešíme náboženské otázky prakticky, jako umění krásného a velkého života. Náš Bůh nevyhnal člověka z ráje, nežádá nevinnou krev k usmíření, nemučí duše lidské v pekle, nepracuje skrze orodovníky, nedá se oslnit nádhernými obřady, a nikdo ho neumluví a neumodlí, aby konal něco jiného než co podle své nejvyšší moudrosti sám uzná za nejlepší.

My se také nemodlíme, aby Bůh nás neuváděl v pokušení a zbavil od zlého, protože nevěříme, že by Bůh člověka nechal úmyslně vězet ve zlu, a jen na prosby a odříkávání otčenášů lidi zla zbavoval. Předně byl by to pro nás Bůh příliš malicherný, ba zlý, neboť dobrý otec, kde jen může, své dítě zla zbavuje a nečeká, až dítě o to bude škemrat. A za druhé, kdyby na takové modlitby Bůh lidi zla zbavoval, jistě by už na světě dávno žádného zla nebylo, neboť nikdo nespočítá otčenáše, které už lidi v kostelích i doma oddrmolili.

A pokud se týká otázky odkud zlo a jak na ně, nejvíce se vyplácí její praktické řešení. Zlo, které mohu odstranit, odstráním raději dnes než zítra, a co sám nemohu vykonat a k čemu ani druhé nemohu získat, nad tím nezoufám. Řeknu si, jsem větší než všechny moje strasti, jsem věčný, jsem nezničitelný, jsem věčnou jednotkou v plánu vesmírného vládce, nikdy a ničemu se nepodám. Zlo pomine, já zůstanu, zlo nebude, já budu.

Často bývá zle, ale ruku na srdce, což by se svět hnul ku předu, kdyby vždy a všechno šlo hladce, kdyby na cestě k vítězství bylo jen pohodlí s požitky a slávou? Jaký by to byl vzmach, jaký vzrůst, jaká radost z vítězství!

Amerika byla objevena, ale nebyla ničím. Teprve, když po velkém utrpení tak zvaní „poutníci“ byli vyštíváni ze své vlasti, když jako psanci byli opuštěni a zle s nimi nakládáno, vrhli se do amerických pustin a začali je kolonisovat, teprve tenkrát byl položen základ pověstnému americkému blahobytu. Avšak v tom blahobytu zapomněli jedni na druhé. Americké zlato nebylo špatné, ale bylo špatně rozdělováno a tak přišla na Ameriku zase pohroma.

Vytýká se nám, že béřeme všechno příliš prakticky, že vykládáme náboženství příliš lidsky, že všade vycházíme od potřeb člověka, že podle našeho, Bohu na tom nezáleží, jak ho titulujeme a co všechno o něm věříme nebo nevěříme, že nejvíc záleží na tom, čím je Bůh v nás a skrze nás, a jak krásným životem dovedeme žít.

Je to pravda, že vycházíme od praxe a od života, od přítomnosti a od potřeb dneška, ale my proto nezanedbáváme teorii a vědu. Ovšem skutečnou vědu, a především vědu o člověku, kde je možno experimentovat a ověřovat.

Nám neimponuje věda o Evinu jablku, ani spekulace teologů o tom, ze kterého žebra Adamova byla Eva zdělána. Při tom však, když jsme dostatečně zakotvili ve faktech a skutečnosti, v praktickém přítomném životě, můžeme tím směleji se odvážit do oblastí třeba nejvzdálenějších. Proto říkám, že jsem racionelním mystikem.

Vidím, jak v budoucnosti jedno zlo za druhým bude přemáháno a odstraňováno, vidím nepřehlednou řadu velkých vítězství dobra, pravdy a krásy, a o tolik větší chuť mám do každé práce u vědomí, že nic není nadarmo. Každá cihla v té velké budově života, kterou položíme, patří k vesmírnému celku a nebude zapomenuta a nebude bez užitku.

Až jednou s vrcholku věčnosti pohlédneme zpět na utrpení lidstva, na jeho zápas s přemnohými zly, budeme možná na rozpácích rozhodnout, co více lidstvu prospělo, co dál a výš ve vývoji jej přivádělo, zdali náporý k přemáhání zla, aneb hodování při tabulích hojnosti a rozkoše.

V tom je i dána odpověď na jinou otázku, zdali utrpení tvoří charakter, zdali zjemňuje lidskou povahu. Vesmír kolem zdá se býti zvláště příznivý pro odvážné a hrdiny. Statečný člověk postaví se směle zlu. Není to jen touha po nejvyšším a nejlepším, co utváří velké životy a povahy. Je to také ustavičný zápas s překážkami na cestě k výšinám.

Máme odůvodněnou naději, že jednou odstraníme aneb ovládneme každé zlo, které utlačuje a snižuje člověka. Zatím ani si nepřeji odstranit všechny překážky, tak aby každá radost a každý požitek vítali nás při plném pohodlí bez boje a námahy. Vždyť právě zápas o velké hodnoty dodává životu zvláštní pointu, půvab a dobrodružnou krásu. Život byl by strašně nudným, kdyby nebylo vrcholů ku slézání a větrů, bouří a blesků ku procházení.

KRITIKA KRITIKY.

Jeden z pražských deníků vyžádal si odpovědi některých známějších osobností na otázku, jak se jim jeví úkol nezávislé kritiky. Většina těchto odpovědí podává velmi pozoruhodné posudky našeho veřejného života a my jsme vybrali některé z nich, ovšem jen v úryvečkách, pro jejich význam i zajímavost.

Ale nejprve slovíčko o tom, proč my v časopise, věnovaném otázkám náboženským zabýváme se všemi složkami osobního i společenského života vůbec. Náboženství, jak my mu rozumíme, netýká se jen věcí nadzemských a posmrtných, ale má být posvěcením celého života, a má směřovati k vytváření a k podněcování velkého, zdravého, radostného života jednotlivce a celé společnosti.

V každém společenském zlu vidíme jednak obvinění nižších náboženství, že svojí staletou výchovou tomu zlu nezabránili, nebo je spoluzaviňovali a zároveň vidíme nedostatek vyššího náboženství, které by mělo — nikoli podpírat a konservovat staleté zlořády, ale je potírat a nové řády připravovat.

Všechno tedy, co směřuje k lepšímu, svobodnějšímu a bratrštějšímu uspořádání společnosti je v našem smyslu prací pro vyšší náboženství.

Dr. Auerhahn žádá více objektivní informace na podkladě fakt a čísel, ačkoliv nezapomíná, že sice „čísla nemohou lhát, ale lidé lhají čísla“. — *Dr. E. Beneš* píše, že „u nás jsou lidé dosud málo vychovaní k tomu, aby snesli kritiku nebo výrok, který se nelíbě dotkne jejich idealisticky vykonstruovaných představ o stranách či osobách, s nimiž sympatisují.“ — *A. Fikar* zjišťuje, že „naše poměry potřebují řady reforem, neboť nespokojenost s dosavadním stavem je ve všech vrstvách občanstva velká.“ — *Dr. F. Hrejsa* píše: „Bylo by zlé, kdyby se mlčelo, ke všem nedostatkům a špatnostem, ke všemu odírání republiky v zájmu jednotlivců, jednotlivých společností a tříd, ke všemu nerozumnému zasahování nezpůsobilých lidí do našeho rozvoje.“ Takovou kritikou není však veřejné nebo zakryté skandalisování, vřed, který by v první řadě měl být vyříznut. Ježto pod zdáním kritiky píše nepravost.

Ke zdravé kritice je potřeba lidí vysoce vzdělaných, s širokým rozhledem, ale zvláště charakterních, naskrze poctivých, dbalých zájmů a zdravého vývoje celého národa, ideálně smýšlejících a směřujících k mravnímu posílení, sociálnímu ozdravení a kultur-

nímu povznesení celého národa. Bylo neštěstím, kdykoli nebylo takových kritiků. Bylo pohromou středověké církve, že neměla dosti kritiků, kteří by ji včas varovali a kritovali, až se vžila v domnění, že je dokonalá a že proto opravdové kritiky, když přišli přece, jako byl Hus, upalovala. Bylo štěstím pro Jednotu bratrskou, že měla kritiky, kteří dbali o kázeň, jako byl Br. Lukáš, a později Komenský. Jen čtete jeho „Kšaft“, jak ostře kritisuje. Škoda, že to byla již doba hrůzy a rozvratu. Dnešní době je však zvláště potřebí kritiků i autokritiků, kteří by dovedli se vši rozhodností stíhat zlo, ať v národě, ať v jednotlivých směrech politických, ať v církvích a kruzích společenských, ať ve vědě i umění. Špatných kritiků jest dost, až příliš mnoho. Ale dobrých málo. A to je jedna z příčin, že nedaří se vše, jak bychom si přáli.

Josef Kopta praví: Jsou okamžiky, kdy i demokracie, ať již zastoupena tím či oním úředníkem, sahá raději po náhubku, nežli po diskusi a ztotožňujíc se řádem, který je, jak všichni vidíme, velice neřádný, počíná si právě tak, jako kdyby tu byla pro jeho záštitu. A zatím není sama o sobě ani kapitalismem, ani socialismem, ani tím či oním náboženským názorem, vtěleným do jistého politického programu, nýbrž pouze určitým způsobem soužití několika lidských skupin v jediném státě, jehož hospodářské i sociální ústrojenství jedni hájí a druzí potírají.“

J. B. Kozák: „Sovětské Rusko, přes svůj nelítostný boj proti buržoasii a kulakům, směřuje k rovnosti. Jinak jest to v celku ideologie západní, založená na revoluci francouzské, americké, do jisté míry i na ideologii britské. Jejím domýšlením je demokracie také hospodářská a sociální.“ — *Josef Macek*: „Stranické noviny zpravidla posuzují podle agitační potřeby svých stran pro nejbližší volby. Noviny slouží totiž stranám tak, jak si toho přejí strany, což značí u nás uzavřené, samospasitelné církve. Stranické noviny se staly tou čínskou zdí, která odděluje naše politické strany od sebe. Uvnitř této hradby se vzduch nepohne ani co by vánek . . . Jak je to možné, že český tisk má o hospodářském životě v Americe za Roosevelta asi tak přesné (rozuměj nepřesné) a hojné informace, jaké měl o Rusku v r. 1919 (a jaké má o Rusku i dnes)“.

B. Markalous: „Mluví se o tom, že máme mnoho inteligence. Není to pravda. — Máme naopak trapný nedostatek skutečně vzdělaných, čínorodých a formálně vyspělých lidí všech oborů.“
Vojšta Novák: „Vzniká kritika závislá, která pro samé otázky (kdo

jest autorem, ke které straně patří, s kým se stýká, kde má vliv, kdo je jeho spolupracovníkem, o jaký problém mu jde atd.), zapomeneme vůbec na dílo samo a s odpovědí na tisíce otázek si určí buď hadí tanec mezi vejci, či sloní dupot v porculánu. — Druhou škodlivinou kritiky jest neznalost oboru, který kritik kritikuje. — Má jen jednu míru (řekli bychom jedno kopyto) a naň naráží vždycky vše.“ — *M. Rádl*: „Kritika není negací; jest bojem za nový názor. Slabost dnešní kritiky jest v tom, že nebývá odvahy k novým názorům.“ — *A. Spisar*: „Kde není diskuse a kde není dána možnost svobodného projevu kritiky, tam není demokracie, i kdyby se za režim takový stavěl veškeren lid. Ne každá vláda lidu — jest již demokracií. Demokracie je dána teprve určitým obsahem. — Spravedlivá kritika rozeznává veřejnou kritiku od klepaření. Kritika nesmí býti osobní v tom smyslu — aby si někdo vyrovnával účty osobní nevraživosti. Taková kritika je hnusná i tenkrát, když je pravdivá.“ — *F. X. Šalda*: „Máme málo kritiky pravé, mnoho lži-kritiky, t. j. pouhého sudílkování a čistě náladového frondérství. Demokracie má a musí si svou kritiku teprve vychovat. Posud ji skoro nemá. A vychovat si jí může jen tak, že jí dá svobodu. Nebude hned z toho kritika dobrá. — Dlouho bude tu kritika špatná. Ale demokracie si musí říci: lepší špatná kritika nežli žádná.“ — *Voskovec a Werich*: „Musíme bohužel konstatovat, že nezávislá a volná satira u nás dovolena není, a že to, co na jevišti pronášet smíme, jest jen odlesk pojmu nezávislé a volné kritiky.“ — *Fr. Langer*: „Ke svobodnému tisku patří svobodný žurnalista. Člověk, který není zatížen žádným fetišem, žádným šilháním po kariéře, který je obdařen přímou páteří a odolností proti všelikým svodům a který je obdařen v takové míře zdravým rozumem, že jím může podělovat své čtenáře. U nás v národě Havlíčkově a Masarykově jest právě tenhle tisk největší vzácností, ačkoliv je vlastně jeho největší potřebou.“

K těmto výňatkům ještě přidáváme *Ježíšovo* „Poznáte pravdu a pravdu vás učiní svobodnými.“

*

Loyd George vyprávěl tuto historku: »Když jsem byl malým chlapcem, dělala mně více myšlenka o nebi, než o pekle. Představoval jsem si totiž nebe jako místo, kde je neustále neděle s věčnými bohoslužbami, kterým se nemůže nikdo vyhnout, poněvadž všemohoucí Bůh, obklopen svými anděly, sleduje pilně každého, kdo se bohoslužby nezúčastní. Toto nebe, plné andělů, s věčným zpěvem atd. mne přímo rozrušovalo a vedlo k šílenství, posléze po 10 roků k ateismu.“

ŽILKŮV »NOVÝ ZÁKON«.

Dostalo se nám krásného novoročního daru, totiž Nový zákon, přeložený prof. dr. F. Žilkou z původního jazyka do ducha a řeči nové češtiny. Velkého uznání zaslouží na prvním místě dr. Žilka za tak vzácnou a jedinečnou práci a rovněž třeba vyzdvihnouti zásluhu nakladatele Laichtera, že mezi ostatními velmi hodnotnými knihami vydal dnes nejvzácnější poklad literatury v českém překlade Nový zákon.

My unitáři musíme býti dru Žilkovi zvláště vděční, jednak proto, že stavíme pravdu nad každou tradici a nový překlad je pravdivější než překlad bible kralické, a jednak podává tento původnější překlad další potvrzení, že prvotní křesťané byli unitáři a o svaté Trojici nic nevěděli. Mezi jiným svědčí o tom v první epištole Jana, V. kap., verš 7., na který se trinitáři nejvíc odvolávali a který se v původním textu vůbec nenachází, proto jej také Žilka vynechal.

Vynechaný verš zní: „na nebi Otec, Slovo a Duch svatý a ti tři jsou jedno.“ Dalším svědkem je evangelium Markovo, nejstarší ze všech, které nejen nic neví o narození a mládí Ježíše, ale také historie o zjevování se vzkříšeného Ježíše je pouze pozdějším dodatkem, který v původním evangeliu se nenachází.

I z jiných míst Nového zákona je v tomto překladu lidský původ Ježíše znatelnější. A vynikl by jistě mnohem více, kdyby první záznamy o životě a učení Ježíše nebyly učiněny dávno po jeho smrti. Víme dále, že povstalo mnoho různých evangelií, ze kterých čtyři byly uznány později za nejlepší, a tyto ještě byly přepisovány v době nejprudších zápasů o církevní dogmata.

Bylo-li možné, že ve středu samé Evropy v osvíceném 18. století u nás se ještě vystavoval živý jazyk Jana Nepomuckého — a lidé věřili — ký div, že ve třetím a čtvrtém století po Kr. věřilo se zázrakům o mnoho vznešenějším, jaké zdobí svaté knihy všech velkých světových náboženství.

I když nelze mluvit o původním textu Nového zákona, i když mezi nejstaršími zachovanými rukopisy vyskytuje se mnoho úchylek, přece jen tento Nový zákon nám přibližuje největší zjev světových dějin, Ježíše, bezmála o tisíc let blíže jeho době, než bible kralická. A to už něco znamená. Na doklad toho mohli bychom uvést mnoho míst, které jsou původnější, srozumitelnější a krásnější než dříve známý text.

Místo mnohých uvedu jen dvě místa. Ev. Matouše 5, 9 zní podle kralické bible: „Blahoslavení pokojní, neboť oni synové boží slouti budou“ — podle správnějšího Žilkova překladu zní toto místo: „blaženi jsou *tvůrcové pokoje*, neboť oni budou nazváni syny božími.“

Evangelium Matouše 6, 9 zní podle kralického překladu „A odpusť nám viny naše, jakož i my odpouštíme vinníkům našim“, podle správnějšího Žilkova překladu zní toto místo „Odpusť nám naše viny jako i my jsme *odpustili* těm, kdož se provinili proti nám.“

Za podklad svého překladu vzal Žilka Nestlovo kritické, řecké vydání Nového zákona, které bylo od r. 1906, kdy vyšlo, nejmilejší knihou v mojí příruční knihovně a nyní bude ještě milejší, když je budu srovnávati s dokonalým českým překladem.

Důkazem o tom, že je ve Svobodném bratrství porozumnění pro dobrou věc, je fakt, že hned po prvním oznámení při nedělním shromáždění prodáno bylo 18 exemplářů. Doufejme, že po tomto doporučení jich bude aspoň osmdesát. Žilkův překlad Nového zákona je opravdu knihou, která by neměla chyběti v žádné z našich domácností. Č.

PAN PRESIDENT O ŽENÁCH.

V rozhovoru s evangelickými akademiky ptal se pan president, studují-li na Husově fakultě také ženy a zajímalo ho vědět, jak se staví československá církev evangelická k ordinaci žen. Když slyšel, jak mnoho je v tom ohledu váhavosti, ba odporu, pravil: „Já myslím, a všeobecně se to říká, že ženy jsou zbožnější od náture. Když to uznáváme, proč jim nechceme dát možnost duchovenské práce? To je divný svět! Já sám jsem viděl v Americe a v Anglii ženy kazatelky. Bylo to sice u radikálnějších směrů náboženských, ale pokud se pamatuji, bylo to dobré. U nás to nechceme připustit, protože máme pořád strach před novotami. Jsme příliš zvykoví lidé, jsme byrokrati ve všem, i v náboženství.“

U nás, jak známo, jediní unitáři přiznávají ženám stejná práva jako mužům a sestra Bohdana Hašplová (rozená Čapková) je prvním a dosud jediným ordinovaným duchovním v Československu. A bylo to hlavně mezi unitáři, kde pan president se setkal se ženami-duchovními.

Z ÚSPORNÝCH DŮVODŮ . . .

Z úsporných důvodů jezdí ve Francii expressní vlaky šílenou rychlostí se starými schátralými dřevěnými vagony, z úsporných důvodů není na drahách dostatečných bezpečnostních opatření, z úsporných důvodů přichází smrt více než dvěma stům lidských životů a zmrzačení třem stům lidských bytostí u Lagny, a kdož ví, zdali z úsporných důvodů nebudou podplaceni rozhodující činitelé ve Francii, aby vinníky tohoto neštěstí nestihl zasloužený trest a aby ani na dále nemusela býti zaváděna nutná ochranná opatření, aby na dále mohly expressní vlaky jezdit se schátralými dřevěnými vagony.

Z úsporných důvodů bylo přede dvěma měsíci odstraněno na dole Nelson vytahovadlo, které nyní mohlo zachrániti většinu osazenstva šachty, z úsporných důvodů byli na tomto dole odstraněni dělníci, jejichž úkolem bylo snímati pro výbuch nebezpečný prach, z úsporných důvodů zůstala neuskutečněna ještě i jiná nutná bezpečnostní opatření, a kdo poví, co z úsporných důvodů bylo ještě opomenuto a vzdor úředním předpisům zavčas neprovedeno na bezpečnost životů horníků, z úsporných důvodů se „docílí“, aby se to i na dále nemuselo provádět, z úsporných důvodů propadne hrozným mukám a smrti v hořícím dole přes 130 horníků, z úsporných důvodů zůstane po nich v bídě a hladu přes 100 vdov a na 200—300 ubohých dětí, z úsporných důvodů hoří nyní tento důl a bylo rozmetáno v něm celé provozní zařízení, strojovna a správní budova, a tyto veliké náklady zaplatí zase jen konsument.

Z úsporných důvodů se propouští stále státní, veřejní a soukromí zaměstnanci, z úsporných důvodů stále se snižují doposud zaměstnaným mzdy, platy a pense, čímž jejich kupní síla ještě více se snižuje, z úsporných důvodů se zastavují investiční práce státní, veřejné i soukromé, z úsporných důvodů se zastavují továrny a padají živnosti a s nimi všichni jejich zaměstnanci i zaměstnavatelé, poněvadž není kupců na jejich výrobky, z úsporných důvodů nemohou více již nalézt práce zbavení zaměstnanci a všechna stále dorůstající mladá generace existenci a jsou vrženi osudu a největšímu strádání na pospas, z úsporných důvodů si nemůžeme vybudovati dostatečnou obranu národu a státu, z úsporných důvodů se ruší vysoké a odborné školy a nutné humánní ústavy, z úsporných důvodů jest zabraňován lidem přístup ku vzdělání, ku práci, k pří-

rodním bohatstvím a k té nekonečné hojnosti statků, jež pro nás pro všechny jest schopna hravě vytvořiti technika, z *úsporných důvodů se dnes tak těžko žije*, a to proto, že peněžní moloch zatemnil lidstvu rozum tak, že toto nasedlo „z úsporných důvodů“ do ďáblova expressu se schátralými dřevěnými vagony, který je šílenou rychlostí žene strašlivě zkáze vstříc.

Haló! občané zdravého rozumu, kde jste kdo! Jest tři čtvrtě na dvanáct, za čtvrt hodiny má nastati strašlivá srážka. Zastavte, pro Boha, ten ďáblův express, dokud jest ještě čas! Vždyť žene vás všechny na jistou smrt.

Kuneš Staniček.

USMĚRNĚNÉ KŘESŤANSTVÍ.

Církevní rada v Anhaltu v Německu vydala nařízení, aby všichni ti, kdo vystoupili z evangelické církve se zase do ní vrátili do konce roku. Děti do určitého stáří, které nejsou členy církve, budou se muset dát pokřtít. Hakenkreuzlerské organizace mají připravené pádné důvody o pravosti německé evangelické církve, kterým prý žádný nebude s to odolat. Tato „svoboda svědomí“ bude se zdáti našim čtenářům velmi podivná. Nesmíme však zapomínati, že tomu není ani padesát let, co byly v Německu děti jinověrců odnášeny ke křtu za doprovodu četníků proti vůli rodičů, a že něco podobného dělo se u nás ještě za Marie Terezie. A jistě by se tak dělo hned zítra, kdyby „světská moc“ nebránila takovému „křesťanskému“ řádění.

POHORŠENÍ NAD TITULEM.

Naše demokratické noviny se pohoršují nad výnosem jednoho ministerstva, že úředníkům určité kategorie místo přilepšení na platu zvláštním výnosem určili, že jim: „přísluší následující vyšší úřední titul atd.“ — Je nepohoršuje, že jsme zamořeni samými tituly a že napořád tím „hodnostařením“ zabíjíme demokracii. Je pohoršuje toliko, že s tím titulem nebyl spojen zvonivý kov. — Posmíváme se sovětskému Rusku, že tam nikdo není víc ani míň než tovaryšem a mluvíme s despektem o Spojených Státech, že tam je každý jenom Mister a Missis — jak krásně by však bylo, kdyby každý Čech a každá Češka byli nám buď bratr nebo sestra, anebo třeba pan a paní. V tomto ohledu však, jako i jinde, žije v nás staleté římské církevnictví jako poduška a příklad všeho myšlení a života.

Z Ů STA Ň ME M L A D Ý M I.

Napsal naší mládeži jeden nemocný poslanec (jehož nejmenujeme, aby užitek z toho měli i ti, kteří k jeho straně nepatří). „U nás jsou řečníci uvyklí demagogii a všechna jejich moudrost bývá mluvit s hladovým o hladu. Byl bych chtěl mezi vámi raději hovořit o povinnostech mládí. A první z nich bych formuloval slovy: zůstaňte mladí! Stárnout musíme všichni, nemusí však stárnout a umírat duše. Ta překoná svou samotu, sama sebe obnovuje a tvoří. Sdružení duší nezná věkového rozdílu.“

D O K U M E N T Y.

Nám, kteří jsme v Americe byli svědky prohlášení Washingtonské deklarace o rozluce církve a státu, a kteří jsme vyslechli různé pravdy o Římu jako nepříteli a škůdci českého národa, velmi divně bylo u srdce, když jsme v jediném dnu čtli tyto dvě zprávy:

„Československý vyslanec v Paříži dr. Osuský odevzdává pařížskému kardinálu Verdierovi velkokříž řádu Bílého lva“.

„Československý vyslanec v Bělehradě dr. Wellner odevzdal srbskému pravoslavnému patriarchovi Varnavasovi v jeho sídle řád Bílého lva první třídy.“

P A T H O S A G E S T I K U L A C E.

V orgánu církve čsl. „Přelom“ čteme: „Síla myšlenky musí ovládat shromáždění a nikoliv hluk slova“. — S tím plně souhlasíme, ale nemůžeme na sto procent souhlasit s další větou: „Pathos a gestikulace jsou cizí slova a jejich uplatňování v náboženské promluvě je také zvyk cizácký. Dovedete si představit Ježíše, jak ve shromáždění hřímavě káže?“ — Pathos je „hluboké pohnutí mysle“ a gestikulace je „zdůraznění řeči“ pohnutím rukou. Těžko si dovedeme představit Ježíše, který velebně, tiše a bez pohnutí splétá v chrámě důtky, zpřevrací stoly penězoměnců a volá, že dům boží učinili peleší lotrovskou. A těžko si jej můžeme představit zvláště klidného při slovích „Běda vám, pokrytečtí zákoníci a fariseové! Zavíráte království nebeské před lidmi; sami do něho nevcházíte a nedovolujete vejíti těm, kdož chtějí vcházeti. Běda vám, pokrytečtí zákoníci a fariseové, vyjídáte domy vdov a okázale se dlouho modlíte; proto propadnete těžšímu soudu — jste jako obílené hroby. — Hadi! Plemeno zmijí! Jak chcete uniknouti pekelnému soudu? atd.“

SLOVO O ZDRAVÍ.

Obviněná nervosa. Co všechno dnes lidé nepřipočítávají na účet nervosy! Celý růženec výtek jsme tuhle četli, jak prý poznat nervosního člověka: Podle výbuchu smíchu, podle toho, jak se zlobí nebo pláče, jak dlouho vydrží sedět na židli a nevtřít sebou, má-li strach ve tmě, je-li neklidný a nerozhodný, po případě nerozvázný, chodí-li rychle a nedbale, začíná-li novou práci dříve než dokončí starou, přerušil-li nějakou hru, když jednou prohraje atd. Věříte tomu? To by bylo nervosních! Člověk může býti nervosní, a přece umí se ovládat, nebojí se, nefňuká, umí se smát i mlčet — a je-li rozumný bude k tomu hledět, aby se i nervosy zbavil. Péče o zdravé nervy patří ke zdravému náboženství.

*

Krev a duše. Profesor Bancroft tvrdí, že *šílenství* není nemocí mozku, jak se dosud za to mělo, ale nemocí krve, která má potom špatný vliv na duševní činnost člověka. — Soudíme, že některé šílenství má svůj základ v podvědomí, jiné v mozku, jiné v krvi, a že nejen krev a mozek, ale celý tělesný organism a zvláště jeho žlázy s vnitřním vyměšováním mají vliv na duševní stavy a nálady vůbec a naopak, že duševní stavy vykonávají velký vliv na celý tělesný organism, zvláště pak na krev, její jakost a složení, i na její oběh — jak to bylo bezpočetnými experimenty prokázáno. A tak ke správnému životu patří všechny složky duchovní i duševní i tělesné, ale na prvním místě duchovní.

*

Železitá vína obsahují až 20 procent alkoholu. Pije-li dítě tři lžíce železitého vína denně, pije v něm tolik alkoholu, jako by vypilo za jeden rok více než jeden hl piva.

*

Nemocem třeba předejít. Posílíte své plíce, získáte větší odolnost vůči chorobám a nemocem, když budete vdechovati vzduch prosycený parami z kořinek léčivých rostlin v našem inhalatoriu. Doporučujeme zvláště při nechutenství, slabší tělesné soustavě, rekonvalescenci a zvláště pro děti. Ošetřování tímto způsobem děje se po předchozím bezplatném lékařském vyšetření a za stálého lékařského dohledu. — Dotazy zodpoví: *Makrobion, Praha I., Karlova ul. 8.* Návštěvy 10—12 a 16—18 aneb podle předchozího ujednání.

ODKUD JE ŽIVOT?

Američan Settle, který nyní třídí a zpracovává svůj vědecký materiál, získaný nedávným letem do stratosféry, dospěl mezi jiným k závěru, že veškerý život na naší zeměkouli pochází patrně z vesmíru a že se k nám dostal z jiných planet. Učenci, jako Pasteur, lord Kelvin, Hemholz a jiní tvrdili před tím, že něco takového není možné, že vlivem intenzivní zimy ve vesmíru a ultrafialových paprsků nebyly by si mohly tyto zárodky života uchovati schopnost vývoje, neboť by byly musely dopadnouti na zem mrtvé. Settle však tvrdí pravý opak, a to na základě praktických výzkumů přímo ve stratosféře.

*

Nový pan farár. Do Trnovca pri L. Sv. Mikuláši prišiel nový farár. Chcel sa farníkom zapáčiť a preto sa na prvú kázeň dôkladne pripravil. V nedeľu potom kázal tak dlho a s takým oduševnením, že ani nezbadal, ako sa veriaci z kostola pomaly ztrácajú, až tam zostali len pán farár s kostolníkom. Ten už bol tiež hladný, ale utiecť sa bál, lebo kto by zatvoril kostol? Keď pán farár neprestávali, vyliezol kostolník na kancel, dal kľúč od kostola pánu farárovi a povedá: »Ich milosť, pán farár, až skončia, nech sú tak láskavý, zavrú kostol.«
(Mir. Pácalt: »Veselé historky slovenské«.)

LITERATURA.

Typologie. Právě vyšel 4. a 5. sešit Čapkovy Typologie. Obsahuje dvacet sedm nových ilustrací, jednak v textu, jednak na zvláštních přílohách. Podává klíč k poznávání hlavních i kombinovaných typů povahových s pokyny pro další samostatné studium. Přináší dále zvláštní studii tváře en face (oči, ústa a rty atd.) Zvláštní kapitola jedná o vztahu velikosti těla, zvláště hlavy k pohybu a výkonnosti. Jiná kapitola pojednává podrobně o vztazích obličeje k lebce a zátylí a jejich významu pro posuzování povahy. V 5. sešitu začíná podrobné studium útvaru hlavy ve vztahu k povaze a nadání. Zvláště zajímavé je srovnání šířky hlavy třech velkých státníků ze světové války: Clemenceau, Lloyd George a Wilsona. Jsme ochotni zaslati všem, kdož o to požádají, ukázková čísla, s předpokladem, že nám budou vrácena, když by neměli úmysl si Typologii předplatit. Adresa: Vydavatelství Typologie, „Unitaria“, Praha I., Karlova 8.

CÓ NOVÉHO VE SVOBODNÉM BRATRSTVÍ.

Dětský den. Šestý leden je dnem dětí naší Nedělní školy. Každoročně se děti opravdu těší na tento svátek, vždyť je vždy veselý program, pohostění a rozdávání dárků. Učitelé Nedělní školy měli však obavy, že nebude letos možno dáti dětem dárky. Nedělní škola nedostává žádné pravidelné podpory od nikoho a má jen to, co si samy děti seberou a co rodiče nám darují. V době tak zlé, jaká je dnes, bylo těžko myslet na dárky. Leč jedno z hesel S. B. praví: — jen s odvahou a klidem. Pustili jsme se do práce, sbírali a sebrali jsme tolik, že jsme mohli uspořádati velmi pěkný dětský den. Pohostili jsme 250 dětí a všem jsme dali upomínkové krásné album Nedělní školy s fotografií žáků i učitelského sboru. Program se dětem i rodičům velice líbil. Mnozí z dospělých přišli nám říci, že prostředí našeho dětského světa na ně působí jako blahodárny lék. Není to ani jinak možné, když tolik lásky, upřímnosti, radosti a nadšení zářilo z dětských očí.

*

Sbor unitářských pracovníků zhotovil krásné kovové oznamovací skříňky, které visí na osmi různých místech Prahy a slouží velmi účelně propagaci naší práce. Dalším novým podnikem sboru je cyklus přednášek o vědeckém řízení práce, který vede docent Dr. Verunáč.

Nový rok začínáme ve Svobodném bratrství ve znamení zvýšené činnosti. Plánujeme další shromáždění na různých místech Prahy i jinde a chceme se zvláště věnovati bližšímu poznávání všech členů.

Zmínky zasluhuje rovněž nový dívčí kroužek ses. Hašplové, který je míněn pro dívky od 16 let. Má pomáhati dospívajícím dívkám k tomu, aby jejich kroky do života nebyly vroubeny zklamáním a nevědomostí, ale sluníčkem nadšení a připravenosti.

*

Varhany. Příspěvky na varhany v síni Charlotty Masarykové, věnované na uctění památky zesnulých a také ostatní příspěvky budou uveřejněny v příštím čísle, ale krásné zvuky těchto varhan budou mezi tím a dále na jejich paměť lahodit srdcím všech, kteří je poslechnou a tajemnými páskami budou je spojovat s přáteli zde i za branou věčnosti. Prosíme o další příspěvky, neboť dluh je dosud veliký. N. F. Č.

*

Ošacovací akce. Vzdáváme díky všem, kteří s obětavostí přinášeli šaty, prádlo, obuv i hračky a zasloužili se tak o zdar naší práce a umožnili ošacení několika nepotřebnějších rodin. Pracovaly jsme radostně, těšíce se, že před vánocemi budeme moci začít s odesíláním. A tak v době největších mrazů, kdy bída dvojnásob krutě doléhá, odeslaly jsme několik zásilek nezaměstnaným hornickým rodinám. Snad podařilo se nám rozvinit i jejich smutných srdcíh aspoň na chvílku jiskru radosti; snad vědomí, že někdo na ně vzpomíná, zmírní jejich strádání. — Děkujeme i všem těm, kteří obnosem Kč 152.— přispěli při naší výstavce. Částky použily jsme k úhradě poštovného, které bylo dosti značné, jelikož jedna zásilka byla až na Podkarp. Rus. — Pamatujte i nadále na trpící spolubližní, jimž i to nejnutnější schází. Šk.